

fričova 11 Praha 2 12000 česká republika

office.cz@tranzit.org, www.tranzit.org

media kontakt: Ondřej Horák

email: fuczik@seznam.cz

tel: +420 604 558 033

Tomáš Pospiszyl: *Asociativní dějepis umění*

Poválečné umění napříč generacemi a médii

(koláž, intermediální a konceptuální umění, performance a film)

České vydání

Praha, Listopad 2014

ISBN 978-80-87259-28-3

208 stran, 147 x 207 mm, měkká vazba

náklad: 1400 ks

autor publikace: Tomáš Pospiszyl

editor série: Vít Havránek

odborná redakce: Václav Magid

odborná recenze: Marie Klimešová, Zora Rusinová

grafická úprava: (laboratoř) Petr Babák, Lukáš Kijonka

vydal: tranzit.cz (www.tranzit.org)

Kniha Tomáše Pospiszyla *Asociativní dějepis umění* je postavena na esejistické analýze děl významných, i když stále nedostatečně ceněných osobností českého a slovenského umění padesátých až sedmdesátých let.

Jde tedy o autorský počín, jež dává konkrétním dílům Jiřího Koláře, Milana Knížáka, Jiřího Kovandy, Jána Mančušky, Kateřiny Šedé a Evy Koťátkové, ad. význam historický, který potažmo ozřejmuje snažení, motivy a témata české poválečné kultury v mezinárodním kontextu. *Asociativní dějepis umění* volně navazuje na Pospiszylovy *Srovnávací studie* (FRA, 2005) a nabízí úvod do problémů současného umění. Snaží se dokázat, že i zdánlivě těžko uchopitelná tvorba dneška je produktem historické kontinuity a vývojové logiky.

Převládající tvůrčí strategií analyzovaných umělců je propojování různorodých elementů do kolážové struktury. Podobným postupem se řídí i samotná kniha. Místo lineárního myšlení, zdlouhavého dokazování a textu přetíženého odbornými výrazy nastoluje významové souvislosti pomocí kontrastů a volnějších asociací. Kniha vychází v edici navigace u vydavatelství tranzit v listopadu roku 2014. Kniha nesmí chybět v žádné knihovně milovníka umění, návštěvníka výstav, škol i institucí!

Konkrétněji k obsahu:

Je tvorba současných výtvarných umělců pouhou recyklací experimentů šedesátých a sedmdesátých let minulého století? Proč dnes výtvarníci míří do oblastí dříve vyhrazených literatuře, filmu nebo divadlu? Je naše vnímání východoevropského umění před rokem 1989 deformováno politickou perspektivou? Pět vzájemně propojených případových studií spojuje motiv nepřímých a někdy i nevědomých mezigeneračních dialogů. Tvorba současných umělců (Ján Mančuška, Kateřina Šedá, Barbora Klímová nebo Eva Koťátková) je konfrontována s díly klasiků poválečné neoavantgardy (Jiří Kolář, Milan Knížák, Július Koller či Jiří Kovanda). To, co původně vypadalo podobně, se při podrobnější analýze ukazuje jako rozdílné. Návraty současných umělců ke koláži, performanci, konceptuálnímu umění nebo experimentálnímu filmu jsou poznamenány dnešní zkušeností a staré postupy staví do nových významových poloh. Přesto se zdá, že minulost a současnost umění dnes vzájemně souvisí víc než kdykoliv předtím. Staré a nové se vzájemně dynamicky prostupuje.

O autorovi:

Tomáš Pospiszyl se jako kurátor, badatel a publicista zabývá uměním 20. a 21. století. Publikoval několik knih, od antologií teoretických textů, přes monografie až po studie na pomezí dějin umění a vizuálních studií.

Vyučuje na FAMU a AVU v Praze.

O tranzitu:

Tranzit je dlouhodobá iniciativa zaměřená na realizaci projektů současného umění, působící v ČR od roku 2002. Tranzit vydává knihy, organizuje projekce, výstavy, přednášky. Vytváří dynamickou mezioborovou platformu, která umožňuje dialog mezi umělci, kurátory, kritiky a dalšími uměleckými profesemi, na straně jedné, a veřejností, na straně druhé. Tranzit podporuje lokální umělecké a teoretické aktivity. Před institucemi dává přednost jednotlivcům a realizovatelným projektům menšího rozsahu, které však mohou mít významný místní a mezinárodní přínos. Tranzit podporuje partnerskou spolupráci, vytváření sítě mezinárodních, mezigeneračních a mezioborových kontaktů a vzájemnou výměnu poznatků a zkušeností.

Vydavatelský program, tranzit.cz:

Vydavatelství iniciativy tranzit vydává publikace od roku 2004 ve dvou hlavních edicích, *Navigace* a *Umělecké publikace*.

Edice *Umělecké publikace* se zaměřuje na klíčové osoby konceptuálního a akčního umění od střední Evropy po Balkán, které – ať už vinnou politické situace nebo povahy svého díla – doposud nemají vlastní monografie. Týká se to především umělců, kteří svou tvorbu zahájili v 60. a 70. letech 20. století.

Edice *Navigace* přináší původní autorské texty a eseje vytvořené českými umělci a teoretiky i české překlady významných světových teoretických, knih, prací a článků (texty filozofů, sociologů, teoretiků umění ad...)

Od roku 2006 tranzit.cz spolupracuje s mezinárodní vydavatelskou společností JRP-Ringier s výrazně současným uměleckým profilem (více informací viz www.jrp-ringier.com).

V rámci **edice navigace** byly zatím vydány publikace:

01. Nicolas Bourriaud, *Postprodukce*, 2004
02. Hakim Bey, *Dočasná autonomní zóna*, 2004
03. Slavoj Žižek, *Mluvil tu někdo o totalitarismu?*, 2007
04. Pavel Humhal, *Osobní a veřejné*, 2008
05. Jiří David, *Nikdo jiný, zatím nic*, 2008
06. John Cage, *Silence*, 2010
07. Jana a Jiří Ševčíkovi, *Texty*, 2010
08. Frantz Fanon, *Černá kůže, bílé masky*, 2011 [Postkoloniální myšlení I],
09. *Postkoloniální myšlení II*, antologie textů, 2011
10. Homi K. Bhabha – *Místa kultury*, 2012 [Postkoloniální myšlení III],
11. David Graeber, *Fragmenty anarchistické antropologie*, 2013
12. *Postkoloniální myšlení IV*, antologie textů, 2013

O knize řekli:

„Kniha Asociativní dějepis umění je autorský počín bojující proti útěku dějepisu umění i výtvarné kritiky do slonovinové věže specializace a čtenářské nedostupnosti. Její autor přibližuje radikální umělecké praktiky posledních čtyřiceti let v Čechách a na Slovensku široké umělecké veřejnosti, bez toho aby rezignoval na historickou přesnost a zázemí teorie. Rozvíjí a v aktuální podobě pokračuje v tradici nejvýznamnějších postav českého dějepisu umění – Antonína Matějčka, Vincence Kramáře, Františka Šmejkal, Jindřicha Chalupického, ad., po jejichž boku Asociativní dějepis umění nepochybně nalezne své místo.“

-----Vít Havránek, tranzit.cz-----

„Společným rysem pěti studií, jež tvoří Asociativní dějepis umění, je neočekávaný posun perspektivy, díky němuž se Tomáši Pospiszylovi daří obcerstvit náš pohled na zdánlivě důvěrně známé fenomény českého a slovenského výtvarného umění posledních dekád a uvést je do širších historických, geografických, sociálních a politických souvislostí.“

-----Václav Magid, umělec a teoretik-----

„Knihu pokládám za neobyčejně přínosnou, mimo jiné právě proto, že Tomáš Pospiszyl patří k autorům, kteří jsou schopni kompetentně spojit mezigenerační témata, doložit je bohatými argumenty, a dát jim přesvědčivý literární tvar.“

-----Marie Klimešová, kurátorka a historička umění, FFUK-----

„Texty o Filkovi a Kollerovi jsou pro Pospiszyla spíš záminkou, jak přejít k úvahám o postavení východoevropského umění vůči západnímu a jeho skeptickým názorům o možnostech globalizovaného umění.“

-----Zora Rusinová, historička umění, VŠVU Bratislava-----

-----
tranzit je iniciativa v oblasti současného umění, jejímž hlavním partnerem je nadace ERSTE.
